

Petrol Reformu Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 18 . 4 . 1973 - Sayı : 14511)

No.
1702

Kabul tarihi
5 . 4 . 1973

MADDE 1. — 6326 sayılı Kanunun 6987 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 2. — Bu kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti petrol kaynaklarının milli menfaatlere uygun olarak, hızla sürekli ve etkili bir şekilde aranmasını, geliştirilmesini ve değerlendirilmesini sağlamaktır.

MADDE 2. — 6326 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinin 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 8 nci fıkrasının (a) bendi ile 24, 25, 26, 27, 30, 34, 35 ve 36 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş aynı maddenin 6553 sayılı Kanunla değiştirilen 27 nci fıkrası (a) bendi olarak adlandırılarak fıkraya aşağıda yazıldığı şekilde (b) bendi ilâve edilmiş ve maddeye ayrıca 41 nci fıkra eklenmiştir.

Madde 3. — 8. a) Arama, keşif, inkişaf, istihsal, tasfiye ile petrolün ve petrol mahsullerinin depolanmasına, nakledilmesine ve satılmasına; (Petrol mahsullerinin doğrudan doğruya tüketiciye perakende olarak veya tevzi müesseseleri tarafından satışı, satış için gerekli depolama ve nakliye işleri hariç)

24. İşuların, karasularının veya uluslararası anlaşmalara veya teamüllere göre petrol ameliyatı amacı ile Türkiye'nin tasarruf edebileceği karasuları dışındaki suların altında aralıklı veya sürekli olarak kalan arazi de dahil olmak üzere Türkiye topraklarına «Arazi»;

25. a) Petrol hakkı sahibinin Türkiye'de ödemekle yükümlü olduğu Kurumlar Vergisi ve tevkifatı ile hissedarlar adına tevkif edilmesi gereken Gelir Vergisi hariç, petrole doğrudan doğruya ilgili vasıtalı vergilerle, Gümrük vergi ve resimleri dahil olmak üzere petrolün Türkiye içinde veya dışında en yakın erişilebilir dünya piyasasında evsaf ve izafi ağırlık bakımlarından normal olarak mutad ayarlamalara göre tespit edilmiş serbest rekabet fiyatına; aynı evsafta petrolün dünya piyasasından Türkiye'de teslim edildiği yere kadar getirilmesi için gerekli bütün giderlerin eklenmesi ile elde edilen meblâğı veya erişilebilir dünya piyasası mevcudolmadığı takdirde petrol hakkı sahibi tarafından Türkiye'de teslim edildiği yerde fiilen uygulanan satış fiyatına «Piyasa fiyatı»; (Bu fıkroda belirtilen serbest rekabet fiyatı ihtiyacın devamlı olarak teminine müsait bir piyasada fiilen sağlanabilen fiyattan yüksek olamaz.)

b) Tasfiye edilmiş petrol mahsullerinden başka petrolün kuyu başından Türkiye'de teslim edildiği yere kadar getirilmesi için Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler sebebiyle tevkif edilmesi gereken vergilerden gayri vasıtalı ve vasıtasız vergiler de dahil olmak üzere gereken bilmle masrafların piyasa fiyatından düşülmesi ile elde edilen rakama «kuyubaşı fiyatı»;

26. Miadı bir yıldan fazla olan malzeme ve tesisat masrafları ve genel idare giderleri hariç olmak üzere arama maksadiyle yapılan masraflara «arama giderleri»;

27. a) Miadı bir yıldan fazla olup tesis edilmemiş veya kullanılmamış olan veya tesisinden veya kullanılmasına başlanmasından itibaren bir sene sonunda kullanılabilir durumda olan veya hurda kıymeti bulunan tesisat veya malzeme masrafları hariç olmak üzere kuyu açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu ameliyelere hazırlık için ve bunlara müteferri olarak yapılan bilmle işçilik, yakıt, tamir, bakım, nakliye, ikmal ve malzeme masraflarına «sondaj fer'i giderleri»;

b) Sondaj aletleri ve benzeri teçhizat haric olmak üzere sondaj fer'i giderleri ile ekonomik miktarda petrol verimi olmayan kuyuların açılmasında kullanılan veya gerekli olan herhangi bir maddi ekonomik değer için yapılan masraflara «yurt ekonomisi yönünden verimi olmayan kuyuların açılma giderleri»;

30. a) Menkul ve gayrimenkul mallara, sınai haklara, menkul kıymetlere ve bunlara taallük eden her nevi hak ve menfaatlere «İktisadi kıymetler»;

b) Petrol hakkı sahibinin Türkiye'deki petrol ameliyatı ile ilgili olarak kullanmaya tahsis ettiği sermaye mevcutlarının Vergi Usul Kanununa göre hesaplanmış kıymetine «sermaye mevcutları esası»;

c) Vergi Usul Kanununda değerlendirme ölçüleri gösterilen ekonomik işletmelere dahil kıymetler ile petrol hakkı sahibinin aynı kanunun hükümleri gereğince sermaye hesabına alıp aktifleştirdiği arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve yurt ekonomisi yönünden verimi olmayan kuyuların açılma giderlerine «sermaye mevcutları»;

34. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına «Bakan»;

35. Bu kanunun uygulanması ile görevlendirilen kuruluşa «Petrol İşleri Genel Müdürlüğü»;

36. Petrol İşleri Genel Müdürüne «Genel Müdür»;

41. Millî ekonominin ihtiyaçları, petrol varlığının korunması ve sahanın verimi göz önünde bulundurularak Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce her bir kuyu itibarıyla ekonomik olduğu kabul ve tespit edilecek 24 saatlik verime «Ekonomik miktarda petrol»;

MADDE 3. — 6326 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 6. — Devlet adına müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi ile belge alma hakkı, 6327 sayılı Kanunla kurulmuş Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına aittir.

Bu kanundaki esaslara uygun olmak şartıyla, kolektif ve âdi komandit şirketler dışında kalan ve Türkiye Cumhuriyeti kanunları ile yabancı devletler mevzuatına göre tacir olan tüzel kişilere de müsaade, arama veya işletme ruhsatnamesi verilebilir.

Yukarıki fıkrada tarif edilen tüzel kişilere, belge hissesinin yarısından fazlası Devlete aid olmak kaydıyla ve Bakanlar Kurulu kararı ile belge verilebilir.

MADDE 4. — 6326 sayılı Kanunun 12 ncı maddesinin 2 ncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 12. — 2. Bakanlar Kurulu kararıyla bu hükme istisna tanınabilir. Bu karar aleyhine 1 ncı fıkradaki şahıslar tarafından adli ve idari kaza mercilerine müracaat olunamaz.

MADDE 5. — 6326 sayılı Kanunun 17 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 17. — Bu kanunun ve petrol mahsulleri ile ilgili diğer mevzuatın tatbiki ile görevli katma bütçeli ve tüzel kişiliği haiz olmak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bir Petrol İşleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

MADDE 6. — 6326 sayılı Kanunun 18 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 18. — Petrol İşleri Genel Müdürlüğü bir Genel Müdürün idaresi altında merkez kuruluşu ile merkez kuruluşu dışında bölge müdürlüklerinden teşekkül eder.

Merkez kuruluşu Genel Müdürün idaresi altında Genel Müdür Başyardımcısı ve yardımcıları ile teftiş kurulu başkanı ve müfettişlerden; yeteri kadar teknik, hukuk ve ekonomi müşavirlerinden; başmühendisler ve mühendislerden, jeologlardan, jeofizikçilerden ve uzmanlar ile ekonomistlerden, müdürler, kontrolörler ve diğer memurlardan terekkübeder.

Bölge kuruluşu merkez kuruluşuna bağlı olup, Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile münasip yerlerde kurulur. Her bölge müdürlüğü bir müdürün idaresi altında müdür muavinleri ile teknik ve idari elemanlardan teşkil olunur.

Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde sözleşmeli personel istihdamı caizdir. Ancak; hangi hizmetlerin sözleşme ile yürütüleceği Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifi üzerine Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Dairesinin mütalâası alınmak suretiyle Bakanlar Kurulunca tespit olunur.

MADDE 7. — 6326 sayılı Kanunun 19 ncu maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 19. — 1. Petrol İşleri Genel Müdürü Bakanın inhası üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile tayin olunur.

MADDE 8. — 6326 sayılı Kanunun 6987 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 23 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 23. — 1. Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün gelirleri :

a) Devlet bütçesinden yapılacak yardımlardan,

b) Petrol hakkı sahiplerinin ödeyecekleri Devlet haklarından terekkübeler.

2. Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı gelirler her yıl Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün bütçe kanununa bağlı (B) işaretli cetvelinde gösterilir.

MADDE 9. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 24 ncü maddesine aşağıda yazılı 3 ncü fıkra eklenmiştir :

Madde 24. — 3. Petrol hakkı sahibi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Bakanın göstereceği lüzum üzerine petrolle ilgili incelemelerle petrol ameliyatının denetiminde Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne yardımcı olmakla yükümlüdür.

MADDE 10. — 6326 sayılı Kanunun 26 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 26. - Bu kanunun hükümlerine göre iktisabedilmiş veya edilebilecek olan bilcümle haklarda müracaat veya hak sahipleri arasında çıkacak ihtilâfların Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından müzakere ve sulh yolu ile halline çalışılır. İhtilâfların bu yolda halline imkân bulunmadığı takdirde ihtilâflı konu Bakanca intikal ettirilir.

MADDE 11. — 6326 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 27. - 1. — Bakan ve Genel Müdür bu kanunun kendilerine verdiği görevleri yaparken lüzumlu gördükleri her türlü soruşturmayı yapmaya, delilleri tetkike ve soruşturma ile ilgili petrol müesseselerinin bütün işlem, hesap ve kayıtlarını tetkike, petrol ameliyatı ve tesisatını denetlemeye yetkilidirler.

MADDE 12. — 6326 sayılı Kanunun 30 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 30. — Bakan kendisine itiraz yolu ile veya Petrol İşleri Genel Müdürlüğünden sulhen halledilemediği kaydıyla intikâl eden ihtilâfları en çok 90 gün içinde karara bağlar ve Bakanın bu kararı Petrol İşleri Genel Müdürlüğünce en çok 7 gün içinde ilgililere tebliğ olunur.

MADDE 13. — 6326 sayılı Kanunun 31 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 31. — Bu kanun hükümleri dairesinde itiraz etmek ve Danıştayda dâva açmak müddeti kararların tebliğ tarihinden itibaren 30 gündür.

MADDE 14. — 6326 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 32. - 1. — Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün petrol hakkı ile ilgili olup, kesinleşen hiçbir kararı Resmi Gazetede ilân edilmedikçe uygulanamaz. Ancak; Petrol İşleri Genel Müdürlüğü-

nün ciddi yahut giderilmesi mümkün olmayan, zarar doğuran veya doğurabilecek olan fiilleri ve israf hallerini önleyen kararları ile bir petrol hakkı üzerinde tesiri olmayan kararları bu hükme tâbi değildir.

MADDE 15. — 6326 sayılı Kanunun 33 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 33. — Petrol hakkı sahibinin talebi üzerine Genel Müdürlük müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin ifasını emrettiği veya kanunen yapılması gerekli olan petrol ameliyatını, haklı ve mâkûl sebeplerin ortaya çıkması halinde 6 ay süre ile uzatabilir. Uzatma sebeplerinin ortadan kalkması veya bunların tamamen veya kısmen vâridolmadığının anlaşılması halinde Genel Müdürlük verilen süreyi kısaltabilir veya büsbütün kaldırabilir. Yapılan uzatmalar arama ve işletme ruhsatnamesi veya belgenin bu kanuna göre tespit edilmiş bulunan âzami müddetinin uzatılmasını gerektirmez.

MADDE 16. — 6326 sayılı Kanunun 38 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 33. - 1. - g) Müsaadeye taallük edenler haric olmak üzere müracaatlar hakkında verilen kararları,

MADDE 17. — 6326 sayılı Kanunun 40 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 40. — 39 ncu maddeye göre :

1. Petrol siciline tescil edilmiş adreste mümessile yapılan tebligat petrol hakkı sahibine yapılmış sayılır.

2. Adreste vukubulan değişiklik hemen bildirilmediği ve yenisi de tebliğ memurunca tespit edilmediği takdirde tebliğ olunacak evrakın bir nüshası eski adrese ait binanın kapısına, diğer nüshası da Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yere asılır ve eski adresin kapısına asılma tarihi tebliğ tarihi sayılır.

Bundan sonra tebliğler, yeni adres bildirilmediği müddetçe, yalnız Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yerdeki ilân tahtasına asılmak suretiyle yapılır.

3. Adres gösterilmemişse, her türlü tebligat, tebliğ evrakı Genel Müdürlükte herkes tarafından görülebilecek bir yerde 96 saat asılı bulundurulmak suretiyle yapılır.

4. Yukardaki durumlar dışında Genel Müdürlükçe bu kanuna göre yapılacak her türlü tebligat hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

MADDE 18. — 6326 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 42. - 1. — Bu kanunu uygulamakla görevli olanlar veya bunların temsilcileri petrol ameliyatını, ameliyat esnasında elde edilen verileri ve numuneleri, bircümle belgeleri ve muhasebe kayıtlarını denetlemeye, kontrol etmeye ve gerekli gördükleri verileri ve numuneleri ve herhangi bir kaydın, hesabın, raporun ve belgenin suretini almağa ve petrol ameliyatının normal seyrini aksettirmek için muayene ve tecrübeler yapmağa yetkilidirler.

MADDE 19. — 6326 sayılı Kanunun 6553 sayılı kanunla değiştirilmiş bulunan 43 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 43. - 1. — Bu kanun hükümlerine göre görevli kimseler, görevleri sebebiyle, öğrendikleri petrol ameliyesine ilişkin sırlarla malî ve petrol faaliyeti ile ilgili teknik mâhiyetteki sırları, petrol hakkı sahibinin rızası olmadıkça, petrol hakkının devamı süresince gizli tutmakla yükümlüdürler.

Petrol hakkı sahibinin petrol endüstrisinin her safhasında elde ettiği tecrübe ve yaptığı işlemler ve kurduğu iş münasebetlerini ve benzerlerini ilgilendiren ve yalnız petrol hakkı sahibi ile, birlikte çalıştığı kimselerce bilinen ve umuma veya her halde ilgili petrol endüstrisi kolunda çalış-

şanların büyük çoğunluğunca bilinmeyen her türlü teknik, ticari ve mali bilgiler sır teşkil ederler. Vergi Usul Kanunundaki özel hükümler saklıdır.

2. Genel mahiyetteki teknik, mali ve jeolojik bilgilerle kuyu yerleri, sondaj kesitleri, muhafaza boruları kayıtları ve genel üretim ve satış rakamları sır sayılmaz.

MADDE 20. — 6326 sayılı Kanunun 45 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıda yazılı 4 ncü fıkra eklenmiştir :

Madde 45. — 2. Bir bölge Bakanlar Kurulu kararı ile tamamen veya kısmen aramaya veya işletmeye açılabilir veya açık bir saha tadil edilebilir veya kısmen veya tamamen kapatılabilir.

Bir bölgenin arama veya işletmeye kısmen veya tamamen kapalı olması, o bölgenin uzantısını teşkil eden ve Türk karasuları dışındaki sularda arama veya işletme ruhsatnamesi verilmesine engel olmaz.

Karasuları dışında denizlerde arama ve işletme ruhsatnamesi verilmesinde ve bu ruhsatlarla ilgili süreler ve yükümlülükler konusunda uygulanacak hukukî rejim Bakanlar Kurulu tarafından tespit olunur.

4. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı kapalı bölgelerde de Bakanlar Kurulunun izni ile petrol ameliyatı yapabilir. Askerî yasak bölgelerde yapılacak aramalarla ilgili müsaade verilmenden önce Genelkurmay Başkanlığının izni alınır.

MADDE 21. — 6326 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 50. — 4. Bir keşfi mütaakıp işletme ruhsatnamesi talebinde bulunmak haklarını verir.

Şu kadar ki verilecek arama ruhsatnamesine, Kanunun maddesine uygun şekilde, ameliye ile ilgili kayıt ve şartlar konabilir.

MADDE 22. — 6326 sayılı Kanunun 52 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 52. — Aynı arazinin bir kısmı veya bütünü için birden fazla tüzel kişi tarafından arama ruhsatnamesi talebedilirse bu müracaatlar ihtilâflı sayılarak bu Kanunun ihtilâfların halline ait hükümleri gereğince işlem yapılabilceği gibi, icabında ihtilâfların halline ilişkin hükümlerin uygulanmasına gidilmeden de bir petrol hakkı iktisabı için yapılan bir talebin kabul veya reddedilmesinde göz önüne alınması gerekli kistaslara göre bir tercih yapılmak suretiyle karar verilebilir.

MADDE 23. — 6326 sayılı Kanunun 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 53 ncü maddesine aşağıda yazılı 4 ncü fıkra eklenmiştir :

Madde 53. — 4. Kanunî süresi sona eren veya terk edilmiş bir arama ruhsatnamesinin kapsadığı arama sahası için, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı dışında, aynı tüzel kişi tarafından jeolojik istikşaf yapılmadıkça yeniden müracaatta bulunulamaz.

MADDE 24. — 6326 sayılı Kanunun 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıda yazılı 5 ncü fıkra eklenmiştir :

Madde 55. — 1. Bir arama ruhsatnamesinin süresi 3 yıldır.

2. Bir bölge dahilinde arama sahalarının herhangi birinde bu Kanun hükümlerine riayet etmek suretiyle ve hüsnüniyetle aramaya devam eden bir arayıcının o bölgedeki arama ruhsatnameleri süresi 2 yılı aşmamak üzere uzatılabilir.

3. Bu madde hükümlerine göre yapılan uzatmalar 4 ncü fıkra hükmü müstesna olmak üzere bir arama ruhsatnamesi süresinin ilk yürürlük tarihinden itibaren 5 yıldan fazla olamaz.

4. Bir arayıcı kendi arama sahasında bir keşif yaptığı takdirde Genel Müdürlük, 3 yılı aşmamak üzere arayıcının petrolü araziyi tespit etmesine imkân verecek yeterli bir zaman kadar ruhsatname süresini uzatabilir.

5. Yukarıda belirtilen süreler deniz aramalarında yüzde elli oranında artırılabilir.

MADDE 25. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 56 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 56. — Arayıcı her arama sahası için Devlet hakkı ödemekle yükümlüdür.

Devlet hakkı arama sahasının hektarı başına yılda :

1, 2, 3 nci yıllar için 2,50

4 ve 5 nci yıllar için 5,00

6 nci yıldan sonra her yıl için 7,50 liradır.

Arayıcının bir yıl zarfında fiilen yaptığı jeolojik ve sondaj masrafları o yıl içinde ödeyeceği toplam Devlet hakkından tenzil edilir. Ancak tenzil edilecek miktar toplam Devlet hakkının yüzde ellisinden fazla olamaz.

Yukarıda belirtilen Devlet hakkı deniz aramalarında; su derinliği ve çalışma şartları gözönüne alınarak, Bakanlıkça yüzde elli oranında azaltılabilir.

MADDE 26. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 58 nci maddesinin 1 nci ve 2 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 58. — 1. Arayıcı aynı bölgeye dâhil arama sahaslarının herhangi birinde o bölgeye ait en eski ruhsatnamenin tarihinden itibaren en geç 2 yıl içinde arama sondajına başlamaya mecburdur. Bu süre Genel Müdürlükçe en çok 1 yıl daha uzatılabilir.

2. Bir bölgedeki arama sahaslarından birinde bir keşif yapan arayıcı keşif takibeden 1 yıl içinde aynı bölgedeki diğer bir arama sahasında ve yine bu keşiften itibaren 3 yıl içinde de o bölgedeki mütebaki arama sahaslarında arama sondajlarına başlamaya mecburdur.

MADDE 27. — 6326 sayılı Kanunun 60 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 60. — Bir işletme ruhsatnamesi işletmeciye bu kanun hükümlerine tabi olmak kaydıyla, hakkı yürürlükte bulunduğu müddetçe, ilgili bulunduğu sahada petrol aramak, inkişaf ettirmek, istihsal etmek ve nakletmek haklarını verir.

İşletmeci, tasfiye ameliyeleri ve işletme sahası dışındaki petrol boru hattı haric olmak üzere, belge almak suretiyle yapılması mümkün olan diğer ameliyeleri yapmak hakkını haizdir.

MADDE 28. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 63 nci maddesine aşağıda yazılı 4 nci fıkra eklenmiştir :

Madde 63. — 4. İşletme ruhsatnamesi talebeden arayıcı ruhsat talebine işletme sahasının geliştirilmesi ve üretimi ile ilgili bir programı ekler. Genel Müdürlük bu programda petrol endüstrisinin gereklerine ve Türkiye ihtiyaçlarına uygun değişiklikler yapılmasını isteyebilir.

MADDE 29. — 6326 sayılı Kanunun 64 nci maddesine aşağıda yazılı 5 nci fıkra eklenmiştir :

Madde 64. — 5. Şu kadar ki Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, müzayedeye çıkarmazdan önce, T. P. A. O. na bu sahayı işletme ruhsatnamesi konusu olarak isteyip istemediğini süre tayıni suretiyle yazacağı bir yazı ile T. P. A. O. dan sorar. T. P. A. O. nun talebi halinde saha müzayedeye çıkarılmaz ve işletme ruhsatı konusu olarak T. P. A. O. ya verilir.

MADDE 30. — 6326 sayılı Kanunun 65 nci maddesinin 1 nci ve 3 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 65. — 1. Bir işletme ruhsatnamesinin süresi yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 20 yıldır.

3. Vecibelerini tamamen yerine getirmiş olan işletmecinin talebi üzerine, işletme ruhsatnamesi Genel Müdürlük tarafından millî menfaatlere, teknik ve ekonomik esaslara uygunluğu tespit

ve teklif edilmek suretiyle ve toplamı (10) ar yılı geçmemek üzere ilki defa Bakanlar Kurulu kararıyla uzatılabilir.

MADDE 31. — 6326 sayılı Kanununun 68 nci maddesinin 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 1 nci fıkrası ile aynı maddenin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 68. — 1. Bir işletmeci işletme ruhsatnamesinin alınmasından başlayarak bir yıl içinde işletme sahasından ekonomik miktarda petrol istihsal etmediği takdirde Genel Müdürlük kendisine ekonomik istihsal şartlarını da göz önünde tutarak 90 gün süre verir. İşletmeci bu süre içinde de ekonomik miktarda petrol istihsalinde bulunmazsa işletme hakkı düşer.

2. Bir işletme sahasında yapılan ekonomik miktarda petrol istihsaline sonradan durduğu takdirde, Genel Müdürlük işletme ruhsatnamesinin ilk bir yılı sona erdikten sonra en az 90 günlük bir süre vererek işletmeciden ekonomik miktarda petrol istihsaline yeniden başlamasını isteyebilir. İşletmeci bu tebligata rağmen, mücbir sebebolduksun, ekonomik miktarda petrol istihsaline başlamazsa verilen süre sonunda işletme ruhsatnamesi düşer.

Ancak, bu tebligat istihsalin durduğu tarihten itibaren 3 ay ve işletme sahasında arama veya işletme sondajları hüsnüniyetle yapılmakta ise 1 yıl geçmeden icra edilemez.

MADDE 32. — 6326 sayılı Kanununun 69 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 69. — 1. İşletmeciler her işletme sahası için bir Devlet hakkı ödemekle mükelleflerdir. Devlet hakkı işletme sahasının hektarı başına yılda :

1 nci yıl için	15
2 nci yıl için	20
3 ncü yıl için	25
4 ncü yıl için	30
5 nci yıl için	40
6 ncı ve mütaakıp yıllar için	50 liradır.

2. Arama sahasındaki bir kesif dolayısıyla işletmeci mükellefiyetlerine tabi bir arayıcının ödiyeceği Devlet hakkı, arama sahasının yarısı için, arayıcı sıfatıyla ödemesi gereken Devlet hakkından fazla olamaz.

MADDE 33. — 6326 sayılı Kanununun 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 79 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 79. — 1. Arayıcı ve işletmecilerin ödemekle mükellef buldukları Devlet hakkı ve hissesi kendi beyanları üzerine tahakkuk ettirildikten sonra maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespit olunan farklar üzerinden ikmalen Devlet hakkı ve hissesi tarhiyatı yapmaya Genel Müdürlük yetkili ve görevlidir.

İkmal tarhiyatına karşı ilgililerin Bakan nezdinde yapacakları itiraz ihtilâflı kısmın tahsilini durdurur.

Bakan kararının taraflara tebliğinden sonra bu karar gereğince tahsil edilecek miktar Genel Müdürlüğe ilgiliye tebliğ olunur.

İkmalen tarh edilen Devlet hakkı ve hissesi yüzde yüz fazlası ile alınır.

2. Devlet hakkı ve hissesi tahakkukun ilgili bulunduğu takvim yılını takibeden yıldan itibaren 5 yıl içinde tarh ve tebliğ olunmadığı takdirde zamanaşımına uğrar.

3. Nakden ödenecek Devlet hakkı ve hissesi Genel Müdürlüğün bulunduğu yer vergi dairesine ödenir. Devlet hakkı ve hissesinin beyan, tarh, tahakkuk, ödeme, usul, şekil ve zamanı ile ikmalen tarhiyata ait diğer hususlar nizamnamede gösterilir.

MADDE 34. — 6326 sayılı Kanununun 80 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 80. — Belge; yapılabilmesi müsaade, arama veya işletme ruhsatnameleri istihsaline mütevakıf bulunan ameliyeler müstesna olmak ve münhasıran belgede belirtilen işleri yapmak üzere sahibine bu kanun hükümleri dairesinde faaliyette bulunmak hakkını verir.

Belge süresi âzami 30 yıldır. Bu süre Bakan'lar Kurulu kararı ile daha 10 yıl kadar uzatılabilir.

MADDE 35. — 6326 sayılı Kanununun 82 nci maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 82. — 1. İki veya daha fazla müracaat veya bir müracaatla bir belge veya bir arama veya işletme ruhsatnamesi :

a) Aynı arazinin bir kısmının veya tamamının münhasıran veya biribiriyle telif olunamıyacak şekilde istimalini tazammun ediyorsa;

b) Aynı ihtiyacı temine mâtuf aynı hizmeti istihdaf ediyorsa;

c) Boru hatları güzergâhları birbirine tedahül ediyorsa;

ihtilâflı sayılarak bu kanunun ihtilâfların halline ait hükümleri dairesinde muameleye tabi tutulabileceği gibi, icabında ihtilâfların halline mütedair kanun hükümlerinin tatbiki cihetine gidilmeden, belge iktisabı için yapılan bir talebin kabul veya reddinde göz önünde tutulması gereken kıstaslara göre bir karar da verilebilir.

MADDE 36. — 6326 sayılı Kanununun 86 nci maddesine aşağıdaki şekilde 2 nci fıkra eklenmiş ve mevcut hüküm 1 nci fıkra olarak adlandırılmıştır :

Madde 36. — 2. Petrol hakkı sahibi; petrol ameliyeleri dolayısıyla kullanma hakkının taallük ettiği gayrimenkule veya bunun üzerindeki tesisler ile civarındaki gayrimenkul veya tesislere yaptığı zararı, kusur olup olmamasına veya yapılan zararın önceden tahmini mümkün bulunup bulunmamasına bakılmaksızın, tam olarak tazmin etmekle mükelleftir.

Bundan doğan tazminat alacakları haksız fiiller hakkındaki zaman aşımına tabidir.

MADDE 37. — 6326 sayılı Kanununun 6987 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 87 nci maddesinin 1 nci fıkrası ile 2 nci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 87. — 1. Bir petrol hakkı sahibi; arama, işletme veya belge sahasında veya civarında petrol ameliyatı için lüzumlu olan arazinin kullanma hakkını, arazi özel mülkiyet konusu ise anlaşma veya kamulaştırma yolu ile; arazi sahipsiz ise arama ruhsatnamesine, işletme ruhsatnamesine veya belgeye kaydedilmek suretiyle iktisabedebilir.

Anlaşmaya dayanan kullanma hakkı 3 yıldan fazla sürdüğü takdirde özel mülkiyet konusu arazinin mâliki de petrol hakkı sahibinden bu arazinin kamulaştırılmasını isteyebilir.

Ancak; diğer kanunlarda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde petrol hakkı sahibi özel mülkiyet konusu arazinin sahibi ile anlaşmak suretiyle mülkiyetini de iktisabedebilir.

2. a) Kamulaştırma kararı talep üzerine Genel Müdürlükçe verilir. Bu kamu yararına ilişkin bir karar hükmünde olup mütaakıp işlemler İstimlak Kanunu hükümleri dairesinde cereyan eder.

MADDE 38. — 6326 sayılı Kanununun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 92. — Petrol hakkı sahibi; arama, işletme veya belge sahasında yahut kullanma hakkına sahibolduğu arazide kurduğu veya bulundurduğu tesislerle bunların mütemmim cüzlerini ve bu tesislerin teferruatı sayılsın veya sayılmasın diğer bütün menkul mallarını, aşağıdaki maddelerin hükümleri saklı kalmak kaydıyla her zaman kaldırabilir.

MADDE 39. — 6326 sayılı Kanununun 94 ncü maddesinin 1-a bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 94. — 1. a) Sona eren kullanma hakkının taallük ettiği arazide bir petrol hakkı sahibi tarafından vücuda getirilmiş bina ve diğer sabit tesisler;

MADDE 40. — 6326 sayılı Kanununun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 95 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 95. — 1. Petrol hakkı sahibi yürürlükte bulunan bütün vergi, resim ve harç kanunları ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine, bunların ek ve tadillerine ve bunların yerine kaim olacak kanunlara tabidir. Şu kadar ki; bunların sâfi kazançları üzerinden ödemekle mükellef buldukları vergiler ve hissedarları adına yapmaları gereken gelir vergileri tevkifatı toplamı % 55'i geçmez.

2. Esas faaliyetleri bu kanuna göre petrol ameliyatı olan iki veya daha fazla petrol hakkı sahibi aralarında bir iştirak teessüs etmiş olsa bile ayrı ayrı vergiye tabi olurlar.

3. Bu kanunda yazılı petrol ameliyeleri ile birlikte umumi hükümlere tabi diğer faaliyetlerde bulunan petrol hakkı sahipleri; petrol ameliyelerine mübeallik faaliyetleri için ayrı sermaye tahsis eder, bu mahiyetteki muamelelerini tefrik etmek üzere ayrı kayıt ve muhasebe tutar ve petrol ameliyelerinin netice hesaplarını diğer faaliyetlerin netice hesaplarına karıştırmaksızın ayrı bir beyanname ile bildirirler. Petrol ameliyelerinden mütevellit neticeler müstakil olarak vergilendirilir.

MADDE 41. — 6326 sayılı Kanununun 96 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 96. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 12 nci maddesi 1 nci fıkrasındaki istisna ile ilgili hükümler petrol ve petrol mahsullerinden elde edilen gelir ve kazançta uygulanmaz.

MADDE 42. — 6326 sayılı Kanununun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 97 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 97. — 1. 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 14 ncü maddesi gereğince kurum kazancının tespitinde mükellefler tarafından hâsılabtan indirilebilecek giderlerden başka petrol hakkı sahipleri aşağıdaki indirimleri de yapabilirler :

a) Petrol hakkı sahibi kurumların, Petrol Kanununun 56 ncü maddesinde değişiklik yapan bu kanunun 25 nci maddesinde belirtilen, mahsup işleminden sonra, varsa, ödedikleri Devlet hakkı ve hisseleri,

b) Petrol hakkı sahibi kurumların ellerindeki sahanın terk edilmesi gereği olarak terk ettikleri ekonomik değerlerin henüz itfa edilmemiş bakiye değerleri,

c) Petrol hakkı sahibi kurumların aktifleştirmedikleri arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri,

d) Tükenme payları.

2. Tükenme payı petrol hakkı sahibinin sermaye hesabına alarak aktifleştirdiği arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri toplamından ibaret olup Vergi Usul Kanununun 316 ncü maddesi hükmüne kıyasla her saha için ayrı ayrı olmak üzere, Maliye Bakanlığı ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne müştereken belli edilecek nispetler üzerinden itfa edilir. Ancak; sahanın petrol istihsalinden başka bir maksada tahsis edilmiş bulunan kısmının maliyet veya kıymeti ile petrol ameliyesinin sona erdiği tarihte bu sahanın petrol hakkı sahibi bakımından haiz olduğu bakiye değer tükenme payından indirilir.

MADDE 43. — 6326 sayılı Kanunun 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 98 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 98. — Petrol hakkı sahibi kurumların ekonomik değerleri Vergi Usul Kanununda yer alan değerlendirme hükümlerine göre değerlendirilmekle beraber, bu kurumların aktifleştirdikleri ve bu kanunla tarifleri ve esasları belirtilen arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri kayıtlı değerleri üzerinden değerlendirilir.

Bu değerler bu işler için yapılan gerçek giderlerden fazla olamaz.

Bu giderlerin aktifleştirilmesi ihtiyaridir. Tercih hakkı, bu gruba dâhil masrafların yapıldığı ilk döneme ait vergi beyannamesinde kullanılır.

MADDE 44. — 6326 sayılı Kanunun 99 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 99. — Petrol hakkı sahibi tarafından aktifleştirilen arama giderleri, sondaj fer'i giderleri ve ekonomik miktarda verimi olmayan kuyuların açılma giderleri dışındaki ekonomik değerlerin maliyeti ile bu ekonomik değerlerin elde edilmesi ve üzerindeki tesisatın kurulması ile ilgili masraflar amortisman yolu ile itfa olunur. Bunlara tatbik edilecek amortisman nispetleri rezerv durumu dikkate alınarak Maliye Bakanlığınca ayrıca tespit edilir.

MADDE 45. — 6326 sayılı Kanunun 6553 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 112 nci maddesinin 1 nci fıkrası ile aynı maddenin 6987 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve ilâve edilmiş 2, 3 ve 4 ncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 112. — 1. Bir petrol hakkı sahibi bizzat veya bir temsilcisi veya Genel Müdürlükçe kabul edilmiş bir müteahhidi vasıtasıyla kendi adını Türkiye'deki petrol ameliyeleri için - idari faaliyetler ile bina tesislerinin ve teçhizatının inşası, kurulması ve işletilmesine ait malzemeler hariç olmak üzere - Genel Müdürlükçe lüzumlu görülen malzemeyi, münhasıran bu ameliyelerde kullanmak kaydıyla, Petrol Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 25 yıl müddetle gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edebilir. Ancak; Bakanlar Kurulu Türkiye'de istihsal veya imal edilen ve evsafı, mevcudu ve emre amade miktarı bakımından ithal edilen münasıl maddelerle kıyası kabil bulunan ve fiyatları ithal maddelerinin gümrüklü fiyatlarına kıyasla % 25 ten daha yüksek bulunmayan maddelerin isimlerini muhtevî müfredatlı bir liste nesrederek bu listede gümrükten muaf olarak ithal edilmekte bulunan maddelerden hangilerinin Gümrük Vergisine ve diğer ithal Vergisi ve resimlerine tabi tutulacağını tayin ve tespit edebilir. Bu liste 6'şar aylık devrelerde yeniden gözden geçirilerek tadil olunabilir. Listeler neşroldukları tarihte yürürlüğe girer. Ancak; listenin neşir tarihinden önce Genel Müdürlüğe verilmiş dilekçelerle ithali istenilen maddeler, bu Genel Müdürlükçe gerekliliği onaylanmak kaydıyla, listenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde ithal edildikleri takdirde, muafiyetten faydalanırlar.

2. Petrol hakkı sahibi; hakkı yürürlükte bulunduğu müddetçe kendi petrol ameliyesi için lüzumlu olan ve yerli kaynaklardan temini mümkün bulunmayan hampetrolü piyasa fiyatı üzerinden Gümrük ve diğer ithal Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edebilir.

Bakanlar Kurulu ithal edilen hampetrolün piyasa fiyatını serbest rekabet emsal fiyatlarını gözönünde bulundurarak tespite yetkilidir.

3. Yukarıdaki fıkralar gereğince tanınan gümrük ve diğer ithal vergi ve resimleri muafiyetli, bu malzemenin bir petrol hakkı sahibinden petrol ameliyesinde kullanılmak üzere başka bir petrol hakkı sahibine Genel Müdürlüğün müsaadesi ile devri halinde de, devam eder.

4. İkinci fıkraya muvafık olarak ithal olunan petrolden imal edilen petrol ürünleri ile petrol ameliyesinde kullanılmak üzere diğer bir petrol hakkı sahibine devredilen malzemeler hariç, Gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilmiş olan malzeme, doğrudan doğruya veya petrol ameliyesi sayılmayan bir faaliyet yolu ile Türkiye dâhilinde kullanılmak veya satıl-

mak üzere devredildiği, devir tarihinde yürürlükte bulunan Gümrük Kanunu ve tarife cetvellerindeki hüküm ve şartlar dâhilinde gümrük ve diğer ithal vergi ve resimlerine tabi tutulur. Şu kadar ki, petrol ameliyesi yönünden işe yaramayan malzeme için Genel Müdürlüğün teklifi üzerine Maliye ve Gümrük ve Tekel bakanlıklarının tasvibi suretiyle bu hükme bir istisna tamnabilir.

MADDE 46. — 6326 sayılı Kanunun 115 nci maddesinin 1 ve 2 nei fıkraları ile 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 3 nü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 115. 1. Bir petrol hakkı sahibi Maliye Bakanlığına ve Genel Müdürlüğe müracaatla ödenmesi gereken fakat henüz ödenmemiş bulunan her türlü vergi, resim, harç, Devlet hakları ve Devlet hisselerinin ödenmesi için gereken meblâğı hariç tutmak şartıyla;

a) Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde ettiği nakdi fonlarla buna ait hakların bu kanuna ve Vergi Usul Kanununa göre tespit edilecek sermaye mevcutları esasından ibaret değerini aşan kısmı haric olmak üzere nakdi fonlarla buna müteallik haklarını;

b) Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde ettiği kısmı hariç bırakmak suretiyle sermaye mevcutları esasına dâhil diğer kıymetleri nakden veya aynen,

Vergiden muaf olarak harice transfer edebilir.

Şu kadar ki, ayın olarak gelen sermaye yine aynen çıkarılacak durumda ise ayın olarak çıkarılır. Ekonomik değerlerin yurt içinde satış veya devrinden doğan lehte farklar blokedir. Bedel yurt dışında alınmışsa fark döviz olarak Türkiye'ye getirilip bloke hesaba alınır. Yurda giren ve çıkan ayınların evsafa uygunluk ve müsaade konusu mallar olup olmadığı, gerektiğinde, Maliye Bakanlığı ve Genel Müdürlük eksperlerince denetlenebilir.

2. Bir petrol hakkı sahibi Maliye Bakanının müsaadesi ile petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde edilmiş ekonomik değerleri harice transfer ederek bunların karşılığında Türkiye'deki petrol ameliyelerinde kullanılmak üzere hariçten nakit, hizmet, malzeme veya diğer bir ekonomik değer getirebilir.

Bu suretle harice transferine müsaade edilen ekonomik değerler karşılığında hariçten temin edilen nakit, hizmet, malzeme veya diğer ekonomik değerler petrol hakkı sahibince Türkiye'de petrol ameliyelerinden başka kaynaklardan elde edilmiş sayılır.

3. Petrol hakkı sahipleri ithal edilmiş müccecül sermayelerine mahsuben her zaman, ithal edilmiş sermayelerini aşan transfer edilebilecek net kıymetlerinin transferi için ise ancak Kurumlar Vergisi Beyannamesinin verilme müddeti zarfında her beyannamenin verilmesini takiben transfer talebinde bulunabilirler.

Müddetinde yapılmayan transfer talepleri ancak gelecek Kurumlar Vergisi beyannamesi süresi içinde yapılabilir.

MADDE 47. — 6326 sayılı Kanunun 116 nci maddesinin 1 nei fıkrası ile aynı maddenin 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 3 nü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 116. — 1. Petrol ameliyelerinde kullanılmak üzere Türkiye'ye ithal edilmiş olan nakdi fonlar ve buna ait haklarla sermaye mevcutları esasının bir cüzünü teşkil eden malzeme veya diğer ekonomik kıymetlerin değeri, ithalâtın yapıldığı dövize göre Türk parasının ithal tarihinde cari resmî kambiyo kuru üzerinden tespit edilir.

Kıymet tâyin ve tespiti, Maliye Bakanlığı ile müştereken Genel Müdürlükçe yapılır.

3. Bu suretle yapılacak tevsik muameleleri üzerine Maliye Bakanlığı ile Genel Müdürlük tarafından dövizin cinsi hakkında verilecek kararda; petrol hakkı sahibinin ve transfer edilecek ekonomik kıymetlerin değerinin hangi memlekete mensub oldukları hususu ile diğer ilgili hususların yazılması şarttır.

Hilâfına delil bulunmadıkça, nakdi fonlar ile buna müteallik haklar da dâhil olmak üzere transfer edilecek ekonomik kıymetlerin değeri, karşılığında elde edildikleri kıymetlerin memlekete ithal tarihlerindeki sıraya göre transfere tabi tutulur.

Yukarıdaki esaslara göre değeri tespit edilmiş nakdi fonlar ve buna müteallik haklarla sermaye mevcutları esasının bir cüz'ünü teşkil eden diğer ekonomik kıymetlerin transferi ithal tarihinde cari olan resmi kambiyo kuru üzerinden yapılır.

Bunların dışında kalanlar transfer tarihinde cari olan resmi kambiyo kuruna tabidir.

MADDE 48. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 118 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 118. — Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki kanunlar ve bu kanunların ek ve tadilleri ile bunlara istinaden çıkarılan karar ve tebliğler, bu kanun hükümleri saklı kalmak üzere, petrol hakkı sahiplerine de uygulanır.

MADDE 49. — 6326 sayılı Kanunun 6558 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 120 nci maddesinin 1 nci fıkrası ile 6558 sayılı Kanunla eklenen 3 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 120. — 1. İşletmeciler ve belge sahipleri istihdam ettikleri yabancı şahıslar sayısının yüzde 25 inden aşağı sayıda olmamak üzere Türk vatandaşlarının (Devlet memurları hariç) petrol ameliyelerinin her safhasında ihtisas kazanmalarını sağlamak için yabancı memleketlerde veya Genel Müdürlükçe uygun görüldüğü oranda Türkiye'deki ilmi ve meslekî kurum ve işletmelerde eğitim ve staj görmelerini, masraflarını üzerlerine almak suretiyle, temin ederler.

3. Bu suretle eğitim ve staj görenler masraflarını üzerlerine alan petrol hakkı sahiplerine karşı mecburi hizmet veya iş mükellefiyeti ile bağlı değildirler.

MADDE 50. — 6326 sayılı Kanunun 121 nci maddesi 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 121. — 2. a) Devlet adına faaliyette bulunan petrol hakkı sahibi kuruluş, bu kanunun 53 ncü maddesinin 2 nci ve 3 ncü fıkralarına tabi olmamakla beraber bu kuruluş bir bölgede âzami 16 adet arama ruhsatı alabilir.

Yine, aynı kuruluş 61 nci maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları, 74, 75 ve 80 nci maddelerinin de sınırlayıcı hükümlerine tabi değildir.

b) Petrol hakkı sahibi Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu kanunun 56 ncı maddesinde öngörülen mükellefiyete tabi değildir.

MADDE 51. — 6326 sayılı Kanunun 124 ncü maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 124. — 1. Müsaade istihsal etmeden jeolojik istikşaf yapanlar 5 000 liradan 10 000 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

2. Arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belge almaksızın jeolojik istikşaftan gayri petrol ameliyelerini yapanlar 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası veya bir aydan altı aya kadar hapis cezası veya her ikisi ile birlikte cezalandırılırlar.

MADDE 52. — 6326 sayılı Kanunun 125 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 125. — 1. Bu kanuna göre israf veya tehlikeli fiilleri yapanlara, bu fiilleri tespit olunacak bir süre içinde durdurmaları için, Genel Müdürlük tarafından emir verilir. Bu sürenin sonunda israf veya tehlikeli fiil devam ederse, devam ettiği her gün için failleri 5 000 lira ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

2. Yukarda yazılı fiillerden dolayı önemli ve tamiri kabil olmayan bir hasar meydana gelmişse, faileri hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezası veya fiilen devam ettiği her gün için 5 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası veya bu cezalardan her ikisine birden hükmolunur.

MADDE 53. — 6326 sayılı Kanunun 6987 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan 132 nci maddenin 1, 3 ve 4 ncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 132. — 1. Petrol hakkı sahibi bu kanuna, nizamnameye, bunlara müstenit kararnamelere, emirlere veya müsaade, arama ruhsatnamesi veya işletme ruhsatnamesi veya belgede yazılı şartlardan herhangi birine riayet etmediği takdirde Genel Müdürlük, kendisine 90 gün zarfında bunlara riayeti aksi takdirde verilen müsaade, arama ruhsatnamesi veya işletme ruhsatnamesi veya belge ile ilgili ameliyelerin geçici bir süre içinde durdurulabileceğini veya doğrudan doğruya fesih müeyyidesinin uygulanacağını ihbar eder. Bu ihbara rağmen 90 günlük sürenin bitiminde petrol hakkı sahibinin riayetsizliği devam ederse Genel Müdürlük ameliyeyi 90 günden az ve 180 günden çok olmamak üzere geçici olarak durdurabileceği gibi müsaade, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsatnamesi veya belgenin doğrudan doğruya feshi için Bakanla teklifte bulunabilir.

3. Arama veya işletme ruhsatnamesi sahibi veya belge sahibi kanunun 13, 57, 58, 59, 67 ve 85 nci maddelerinin hükümlerine riayet etmediği takdirde, hakkında geçici durdurma tedbirine başvurulmaksızın, 90 günlük süre verilmek suretiyle doğrudan doğruya fesih müeyyidesi uygulanır.

4. Fesih kararı Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından, geçici durdurma kararı ise Genel Müdür tarafından verilir.

MADDE 54. — 6558 ve 6987 sayılı kanunlarla değiştirilmiş bulunan 6326 sayılı Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — 6326 sayılı Petrol Kanunu ile bu kanunun bazı maddelerini değiştiren 6558 ve 6987 sayılı kanunlarda; «Tercüme Vekilleri Heyeti», «Vekil», «Vekâlet», «Petrol Dairesi» ve «Reis» tâbirleri sırası ile «Bakanlar Kurulu», «Bakan», «Bakanlık», «Petrol İşleri Genel Müdürlüğü» ve «Genel Müdür» olarak, 8 nci kısmın 1 ncü bölüm başlığı «Personel Eğitimi» ve aynı kısmın 2 ncü bölüm başlığı «Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yapacakları petrol ameliyeleri» olarak değiştirilmişlerdir.

EK MADDE 2. — Bir belgeye dayanılarak petro - kimya tesisleri için 112 nci madde gereğince ithal edilen hammadde, yardımcı kimyasal maddeler, işletme malzemeleri ve bünyesine giren diğer malzemelerle imal olunan petro - kimyasal maddeler doğrudan doğruya veya petrol ameliyatı sayılmayan bir faaliyet yoluyla Türkiye dâhilinde kullanılmak veya satılmak üzere devredildiği takdirde 112 nci maddenin 5 ncü fıkrası hükmü uygulanmaz.

MADDE 55. — 6326 sayılı Kanunla bu kanunun ek ve tadillerinde aşağıda belirtilen maddeler, fıkralar, bentler ve bölüm başlıkları kaldırılmıştır :

6326 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi 37 ncü fıkrası, 16 ncü maddesi, 21 ncü maddesi, 6987 sayılı Kanunla değiştirilen 22 ncü maddesi, 27 ncü maddenin 4 ncü fıkrası, 28 ncü maddesi, 29 ncü maddesi, 38 ncü maddenin 1 ncü fıkrasının (d), (f) ve (i) bentleri, 51 ncü maddenin 4 ncü fıkrası, 76 ncü maddenin ikinci paragrafı, 100 ncü maddesi, 6558 sayılı Kanunla değiştirilen 101, 102, 103, 104, 105, 106 ve 107 ncü maddeleri, 108 ncü maddesi, 6987 sayılı Kanunla değişik 109 ve 110 ncü maddeleri, 6558 sayılı Kanunla değişik 111 ncü maddesi, 117 ncü maddenin 2 ncü fıkrası, 121 ncü maddenin 3 ncü ve 4 ncü fıkraları ile 6 ncü kısımdaki 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncü bölüm başlıkları.

MADDE 56. — 6326 sayılı Kanunla bu kanunun ek ve tadilleri olan kanunlara aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilen arama ruhsatnamelerinin müddeti, verildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir. Arama ruhsatnamesinin kısmen veya tamamen devri halinde de hüküm böyledir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce kendi arama sahasında keşif yapan arayıcıya Petrol Kanununun 55 nci maddesinin 4 ncü fıkrası gereğince Petrol Dairesince tanınmış olan müddet, kanun yürürlüğe girdiği tarihte bu kanunla kabul olunan 3 yılı aşmış olsa bile devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce kanunun 58 nci maddesi gereğince işlemeye başlamış bulunan müddetler, eski hükümlere tabi kalırlar. Şu kadar ki, sözü geçen müddetlerin geri kalan kısmı, yeni kanunun tâyin ettiği müddetlerden uzun ise bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yeni müddetin geçmesi ile müddet tamamlanmış olur.

GEÇİCİ MADDE 4. — İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilen işletme ruhsatnamelerinin müddeti verildiği tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir. İşletme ruhsatnamelerinin kısmen veya tamamen devri halinde de hüküm böyledir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 5 yıl ve daha fazla nakledilmiş olan zararlar müteakip yıllara devredilemez.

GEÇİCİ MADDE 6. — İşbu kanunun yürürlüğe girmesinden önce kanunun 68 nci maddesi gereğince işlemeye başlamış bulunan müddetler eski hükümlere tabi kalırlar. Şu kadar ki, sözü geçen müddetlerin geri kalan kısmı yeni kanunun tâyin ettiği müddetlerden uzun ise, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren yeni müddetlerin geçmesi ile tamamlanmış olur.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce verilmiş olan belgelerde yazılı müddetler, verildikleri tarihte yürürlükte bulunan hükümlere tabidir.

GEÇİCİ MADDE 8. — 6558 ve 6987 sayılı kanunlarla değişik 6326 sayılı Petrol Kanununun vergilendirme başlığını taşıyan 6 ncı kısmında yer alan hükümleri değiştiren ve kaldıran hükümler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden takvim yılı başında yürürlüğe girer. Bu kanunun yürürlüğünü takibeden takvim yılı başına kadar vergilendirme ile ilgili eski hükümlerin uygulanmasına devam edilir.

GEÇİCİ MADDE 9. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Petrol Dairesi Reisliği ile Akaryakıt Dairesi Başkanlığı personelinin atanmaları, müktesep hakları saklı kalmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gereğince Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne tahsis edilen kadrolara, bu kanun hükümleri gereğince yapılır. Bu işlemler bir ay içinde bitirilir.

GEÇİCİ MADDE 10. — Petrol İşleri Genel Müdürlüğünde teşkili öngörülen Teftiş Kuruluna, öncelikle halen Akaryakıt Baş Kontrolörlüğü ve kontrolörlüğü kadrosunu işgal eden elemanlar bir ehliyet sınavından geçirilir ve kazananlar müfettiş olarak atanırlar.

MADDE 57. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 58. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
24	76	150	7	18	647
30	26	679	9	32	619
31	27	10:15		33	662:695
	28	64:93,93:134		34	700:735
	29	141:206	10	35	3:11
	30	221:243,244:286		36	16
	31	291:339,342:345		40	180
	32	351,385,388:391		41	201:202
				45	339
				46	351
				50	464:497
				51	508:550
				52	559:576,577:579

I - Gerekçeli 777 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 27 nci Birleşimine, 221 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 33 ncu Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Maliye, Ticaret, Adalet, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler, Anayasa ve Adalet ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Ssas No. : 1/656, 2/35, 631, 632, 635